

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Talio, Sev Metiens Et Remetiens Mensvra

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1650

Capvt VI. Iudicium temerarium talione punitum, & puniendum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52346)

- Pfal. 18.
10. constet, *judicia Domini esse vera, justificate semetipsa, & aliquando ita claram ac manifestam Dei paria reponentis poenam, ut est lumen meridiesque. In hoc triplici læsionis genere, quicumque ius alterius violat, sibi dictum putet, quod senior Tobias filio suo paternè inculcavit: Quod ab alio oderis tibi fieri, ne tu alteri facias.*
- Pfal. 36.6.
- Tob. 4.
16.

C A P V T VI.

*Iudicium temerarium talione punitum,
& puniendum.*

§. I.

*Malè iudicatus Deus benè iudicat malè
iudicantes.*

- S. Thom.
1. contr.
Gent. c.
.95. Irenæ.
lib. 4
c. 47 & 48.
Thalmud
ord. 1.
Dist. 5 &
S. Thom.
1. cont.
Gent.
cap. 6.
- Veniam admodum non sine sacrilega
blasphemia, ita neque sine stulta
insania hæretici Luciferiani Deum
accusauerunt, quòd eiecerit de cælo Luci-
ferum, pessimi spiritûs mali patroni: Mar-
cionistæ autè, quòd indurauerit Pharaonem
& in mari rubro submerserit exercitum Æ-
gyptiorum: Thalmudistę denique, qui dicere
audent, Deum sæpe flere: quòd euerterit
templum, Iudæosque disperserit. Quasi verò
summus Iudex malè iudicauerit, quando il-
lum de

lum de cælo expulit, qui Altissimum ipsum voluit de solio deturbare; aut quando crudelem regem aquis extinxit, qui in tot infantibus submersis extinguere tentavit totam gentem Hebræorum; vel quando illos dispersit, qui Filium illius, eiusdem gloriæ & diuinitatis participem, infamissimo genere mortis interimentes, in crucem sustulerunt. Itaq; Deus est *fidelis, & absq; vlla iniquitate, justus, & rectus*; quia *rectum iudicium eius*. Quid enim? an permittere debet, vt homo nullo delectu, ita temerè iudicans, aut suspicionibus sinistris alterum vulnerans impunè ferat iudicium ac suspensiones? Tunc iniustus esset, si non iudicaret, & mala non plecteret. Vt ergo & alios deterreret à temerè iudicando, & alios consolaretur, qui temerè iudicantur, disertè monuit: *Nolite iudicare, vt non iudicemini. In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis*. Vides iudicij diuini æquitatem, humani talionem?

Deut. 32.

40.

Psal. 118.

137.

Matth. 7.

1.

§. II.

Christus & D. Paulus iudicium temerarium prohibentes.

In quæ verba ita scribit S. Augustinus: *Quia temporalia* (quorum sollicitudinem

S. Augustin de sermone

F

Chri-

Domini
lib 1. c. 28.
1. Cor. 8.

Rom. 14.
3.

Ibid. c. 29.
& ep. 49.
q. 4. item
lib. 2. qq.
Euang.
cap. 8.

Christus paulò priùs prohibuerat) *in futurum procurare incertum est, quo animo fiat, cum possit simplici & duplici corde fieri, opportunè hoc loco subiecit: Nolite iudicare, ut non iudicemini. Et concludit: Non ergo reprehendimus ea, qua nec scimus, quo animo fiant; neq; etiam ista, qua manifesta sunt, ita reprehendimus, ut desperemus sanitatem.* Ad quem modum etiam D. Paulus, cum idolothytis vesci prohiberet, tamen non voluit, ut, qui illis non vescerentur, de vescentibus malè iudicarent, quia poterant, aut per ignorantiam, aut bono animo vesci. *Qui, inquit, non manducat, manducantem ne iudices.* Ad similem modum docet D. Augustinus, velle Christum, ut, quamquam ipse rerum temporalium sollicitudinem deponi iusserat, tamen eos non iudicemus, quos videmus, pro victu, & amictu sollicitos esse. Quin & pergit explicans, quod sequitur: *Sed, inquit, potest mouere, quod ait; In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini. Numquid enim, si nos temerè iudicauerimus, temerè etiam de nobis iudicabit Deus? Sed hoc dictum est, quia temeritas, qua punis alium, ipsa te puniet.* Quo modo puniet? 1. In cōscientia, quæ te arguet temeritatis. 2. Coram tribunali diuino, ad quod, alibi ostendi-

stendimus, accessisse Religiosum admodum
fidenter, nixum hac sententia: *Nolite iudicare,
& non iudicabimini*; ita utique accedent
cum magna trepidatione, qui sibi conscij
sunt, se tribunal illud iniquè inuasisse. Hinc
S. Augustinus ait: *temeritas ipsa te puniet*. Hoc
est, iudicium tuum temerarium ipsum de te
iudicabit, seu caussa erit, ut de te iudicetur:
3. Diuina Nemesis permittitur, ut in pœnam
talionis vicissim ab alijs hominibus temerè
iudicentur, qui alios temerè iudicauerunt.
Quamuis non necesse est, ut hîc spectentur
omnes iudicij qualitates, sed sola curiositas
seueritasq; iudicandi. Qua enim curiositate
atq; seueritate de alijs iudicauerimus, eadem
de nobis etiam Deus iudicabit; quia quantò
nos erga alios erimus seueriores, tantò etiã
Deum Iudicem erga nos seueriorem expe-
riemur.

§. III.

Quo iudicio uti vel non uti debeamus.

Itaque, quando dicitur: *Nolite iudicare,
ut non iudicemini*, non solùm prohibetur, ne
injurias à proximo acceptas alta mente re-
postas teneamus, aut alios non condemne-
mus; sed etiam ne iudicemus, ut S. Basilius

S Basilius
in reg.
breu. 164o

S. Chry-
sost. hom.
24 S. Hie-
ron in c.
7 Mat.
thæi.

& Chrysoſtomus exponunt: immò ne in
alienos quoq; mores curioſi ſimus, atque in
ea, quæ ad nos non pertinent, inquiremus,
Quærit D. Hieronymus, alijsq; ſancti & eru-
diti Doctores, cur? aut qua ratione Chriſtus
vetet de alijs iudicare? An non enim ſubin-
de tam manifeſtè aliqui peccant, vt non poſ-
ſit de illis non malè iudicari? Blaſphemata
alter clariffima voce per plateas; adeò ebrrius
redit domum, vt totidem caſus, quot paſſus
numeret; rapit alterius crumenam, aut ex-
palliat illum; immo occidit illum, me præ-
ſente; num iudicabo, eum non peccare? Quid,
quòd D. Paulus non tantùm iudicauit, ve-
rùm & condemnauit Corinthium illum?
Quid, quòd quosdã alios, etiam ſatanæ tra-
didit, vt diſcerent non blaſphemare? Petrus
an non Ananiam & Saphiram iudicauit?
Enimuerò, an non Chriſtus Apoſtoliſ ipſiſ
tradidit iudicandi de peccatis poteſtatem?
Immò, an non & ijs, qui nomophylaces ſunt,
& omnibus clarè edixit, *juſtum iudicium ju-
dicare?* Denique ſi omnino non eſt iudican-
dum, vt ratiocinatur S. Hilarius, cur dicitur
in quo iudicio iudicaueritis, iudicabimini? Ni-
mirum, ſi juſtiæ fuerit conforme iudicium
veſtrum, juſtiæ merces viciffim vobis de-
cerne-

1. Cor. 5.
3 1 Tim. 1.
20. Act 5.
1. Matth.
16. 19 &
18. 18.
10. 20. 23.
& 21. 15.
Ioan. 7.
24.

cernetur. Ut his quæstionibus satisfiat, è S. Hieronymo intelligendum est; Christum non prohibuisse, sed docuisse judicare. Nam 1. haudquaquam prohibuit eos, qui non solum publicam potestatem, sed publicam quoque habent obligationem de alijs iudicandi: quales sunt iudices & magistratus, quales & Apostoli extiterunt. 2. Non prohibuit judicare de criminibus claro die, & palàm factis, de quibus S. Paulus loquitur: *Quorumdam peccata manifesta sunt procedentia ad iudicium.* 3. Non prohibuit etiam iudicare de dubijs, modò non ultra, quàm quò nos ducunt iudicia, iudicemus. De quibus ergo dixit: *Nolite iudicare, & non iudicabimini?* Nimirum de ijs, quæ benè & malè interpretari possumus, prohibet nos malè iudicare. Quia ita charitas exigit, quæ non cogitat *malum.* Caruit ergo charitate Pharisæus ille, qui & Christum & Magdalenam iudicavit, de quo dicitur: *Videns autem Phariseus, qui vocauerat eum, ait intra se, dicens: Hic si esset, propheta, sciret utiq; , qua, & qualis est mulier, qua tangit eum: quia peccatrix est.* Neque verò ea solum, quæ dubium est, quo animo fiant, in meliorem partem sunt interpretanda,

1. Tim. 5.
24.

1. Cor. 13i

Luc. 7. 39.

da, sed etiam res ipsæ dubiæ in meliorem
 Rom. 14. partem sunt trahendæ. Tu quis es, qui judi-
 4. cas alienum seruum? Domino suo stat, aut cadit.
 Ib. v. 10. Item: Tu autem, quid iudicas fratrem tuum?
 aut tu quare spernis fratrem tuum? Omnes
 enim stabimus ante tribunal Christi. Ac rursus.
 Ib. v. 13. Non ergo amplius inuicem iudicemus: sed hoc
 iudicate magis, ne ponatis offendiculum fratris
 vel scandalum. Præcipue autem illud prohi-
 bet Christus, ne cum ipsi iisdem, aut maiori-
 bus forte peccatis scatemus, de aliorum cul-
 pis minoribus curiosè iudicemus. Hinc ad-
 dit: Quid autem vides festucam in oculo fratris
 tui, & trabem in oculo tuo non vides? Et Apo-
 stolus: Propter quod, ô homo, inexcusabilis es,
 Rom. 2. 1. omnis, qui iudicas: in quo enim alterum iudicas,
 te ipsum condemnas: eadem enim agis, qua iu-
 dicas. Tales iudices qui sunt, merentur uti-
 que ut vicissim & à Deo, & ab hominibus iu-
 dicentur. Et quidem satis foret, si eiusmodi
 hominibus terribile iudicium diuinum
 esset metuendum, sed quia multi, de futuris
 rebus parum sunt solliciti, magisque curant
 præsentia, Deus etiam in præsentia vita Mi-
 das & temerarios istos iudices affligit pœ-
 na talionis.

§. IV.

Malum ex lege Christiana, malo non esse reddendum.

Ex Athenæo liquet, apud veteres solen- Athenæ-
 nem fuisse, inter propinandum, vocem, *ἰσοϋ* us lib. 10.
ἰσοϋ, quibus verbis significabatur, pares esse
 cyathos. Æqualibus enim cyathis bibere,
 mos erat olim in computationibus Græco-
 rum, ut æquè magnis poculis respondere co-
 geretur, cui magnis poculis fuerat propina-
 tum. Sic etiam quidam Ethnicorum cense-
 bant, par pari in iniurijs referendum. Existi-
 mabant enim semper nos tales esse oportere
 in alios, quales in nos illos experimur; ut
 juxta Medeam Euripideam amicis simus a-
 mici, inimicis infesti, in perfidos perfidi, in
 parcos parci, erga clamoros clamosi, in im-
 pudentes improbi: denique ut utcumque
 meritum merito simili retaliemus. Quo pa-
 cto & conuitium conuitio Comicus vult esse
 compensatum, cum ait: *Quod ab ipso allatum* Terenti-
est, sibi id esse relatum putat. Nequaquam simi- in Prolo-
 lis est lex Christi, cum ait: *In qua mensura* go.
mensi fueritis, remetatur vobis. Nemo enim, Phorm.
 qui malum accepit, tenetur malum repone- Matth. 7.
 re. Mundi hæc sapientia, diaboli malitia est, 1.
 contra quam Apostolus scribit: *Nolite Rom. 12.*

F 4

esse 17.

Matth. 5. esse prudentes apud vosmetipsos: Nulli malum
 44. pro malo reddentes: immò, vt Christus nos
 iussit diligere inimicos, & benefacere his,
 qui oderunt; ita & Paulus de se ipso scripsit
 1. Cor. 4. Maledicimur, & benedicimus: persecutionem
 12. patimur, & sustinemus: blasphemamur, & ob-
 1. Petr. 2. secramur. Et hoc ipsum didicit à Christo, qui
 33. cum malediceretur, non maledicebat; cum pate-
 retur, non comminabatur. Vt autem maledicta
 maledictis non sunt reponenda, ita neque
 iudicijs temerarijs iudicia temeraria sunt à
 nobis compensanda, quia vt S. Iacobus dicit
 Iac. 4. 11. *Qui iudicat fratrem, iudicat legē.* Legis enim
 sibi partes vsurpat, secundum quam debet
 iudicari. Et addit: *Si autem iudicas legem, non
 es factor legis, sed iudex:* cum tamen lex De-
 nobis data sit, vt eam faciamus, non vt
 quoslibet secundum eam iudicemus. Itaque
 non iubet Dominus, vt malum pro malo red-
 damus; sed ne vlli malum inferamus, præ-
 dicit & minatur, malum nobis vicissim pro
 malo illatum iri, si iudicijs suffragijsq; no-
 stris Panidem imitemur, & malum bonum
 bonum malum esse censeamus.

§. V.

*Malè iudicati, ob domos meretricias.*S. Vitalius admirandi zeli diuini monachu
 aliquan-Ex vitis
 SS. PP.
 part. 1.

aliquando de prostibulo, in quo pudicitia
 vxnalis habebatur, egredi conspectus est.
 Transibat tunc fortè & alter equè in iudicia,
 atque in æmulationem libidinis præcepit.
 Nam temerè iudicabat, monachum in ta-
 bernam meritoriam nō alia de caussa intra-
 uisse, quàm vt, sicut ipse faciebat, sectaretur
 voluptatem, libidinemque suam expleret.
 Itaque impetu quodam animi colaphum illi
 incussit, cum hoc epiphonemate: *Vsquequo,
 pessime illusor Christi, non emendas te ab his ne-
 quitijs tuis? Vix hæc dixerat, cum adfuit Sty-
 gius Alastor, immò in eo diuina Nemesis siue
 Adrastia, quamquam deformi & Æthiopico
 vultu, atque ei vicissim manu excussissima
 alapam pro alapa impegit; adeò vt in terrā
 prolaberetur. Adibat autem Vitalis prosti-
 bula, & infamia meretricum Iustra, vt mi-
 ferrima Veneris mancipia à turpi corporis
 questu auocaret; oblataq; pecunia vel vnus
 noctis continentiam pacisceretur. Quali
 mente etiam S. P. Noster Ignatius, Romæ,
 instituit in æde D. Marthæ Cœnobium, in
 quod muliercælas à turpi questu abductas ipse
 met saepenumero, ne perirent, vel in matrone ali-
 cuius honeste domum, instituendas ad virtutis
 studium, id atatis vir, & Generalis Præpositus*

Petr. Ri-
 bad. lib. 3a
 vitæ S.
 Ignatij
 c. 9.

deducebat. Quo in genere, Leonora Osoria (ea Ioannis Vega Cesarei apud Pontificē Legati erat uxor) pietas, atq; benignitas in primis enituit. Cū autem Ignatio obiceretur, in curandis huiusmodi mulierculis male operam poni, quippe qua in vitijs jam occalluissent, facileq; reverterentur ad vomitum: Minimè sanè, inquit Ignatius: sed si omnibus mea vita curis atque laboribus id possim efficere, ut vel unam non Etem peccato vacuam praterire istarum aliqua velit: omnes ego quidem nervos contendam, ut vel illo tam exiguo tempore Deus ac Dominus noster non offendatur: etiamsi sciam illam statim in ingenium redituram.

§. VI.

*Temerarij Iudicij cohibendi miranda in Vitalio
& Eleemosynario exempla.*

Contemnebat itaque hominum de se iudicia Ignatius, dummodo vel unum lethiferum peccatum posset impedire. Quod etiam fecit Vitalius. Quamquam in hoc Deus peculiariter voluit ostendere, eos, qui iudicari in diuino tribunali non vellent, nequaquam debere alios iudicare, etiam in rebus, quæ magnam mali apparentiam præ se ferunt. Quo iudicij fræno etiam S. Ioannis Eleemosynarij Sanctitas eluxit, per
Vitalium

Vitalium probata. Operæ pretium est, ad temeritatem iudiciorum compescendam, in quam admodum proni sunt mortales, totam ex Heriberto Rosweydo historiam apponere. Ita enim apud eum illa legitur. *Senex quidam magnus, quasi annorum sexaginta, audiens tales res beati (Ioannis Eleemofynarij) voluit tentare eum, si posset verbis suaderi, & ad scandalum facile inclinari, & ut contingit, si condemnaret aliquē. Et habitans prius in monasterio Abbatis Seridonis, exijt & venit Alexandriam; & sumit conuersationem hominibus quidem reprehensibilem, sed Deo gratam, qui dat (ut ait David) singulis secundum cor eorum. Ingrediens itaq; ciuitatem, scribit omnes, quæ nota erant meretrices, & cœpit laborare opuscula, & accipere per singulos dies siliquã unam. Cùm ergo occumberet sol, manducabat vnius arei lupinos, & intrabat ad unam meretricum: & dabat ei areos nummos, & dicebat: Dona mihi noctem istam, & noli fornicari. Et manebat iuxta eam, nocte illâ, obseruans eam, ne fornicaretur. Stabat ergo à Vespere in uno angulo cellula, ubi dormiebat mulier, psallens & orans pro eâ, & mittens genuflexiones vsq; ad auroram: & exiens accipiebat verbum ab illa, quòd nulli diceret actionem eius. Ita agebat semper*

Heriberto
Rosweydo
lib. 1. de
vitis PP.
in vita S^ci
Io. Eleemofynarij c. 35.

Psalm. 129.

per, quousq; una earum manifestavit vitam
 eius, quod non, ut fornicaretur, intraret ad eas,
 sed ut saluaret. Orauit senex & cepit mulier
 a Demonio vexari, ut per illam cetera timerent,
 & non manifestarent eum omni tempore vita
 eius. Dicebant ergo quidam ei, qua a demonio
 vexabatur: Quid est? Reddidit Deus, quonia
 mentita es. Ut fornicetur enim ingreditur pesti-
 mus iste, & non est aliud aliquid. Iam enim &
 S. Vitalis (hoc quippe nomen erat ei) volens ho-
 minum gloriam fugere, & animas a tenebris re-
 uocare, dicebat audientibus cunctis, cum labo-
 raret in opere, & solueret vesperi: Eamus mo-
 do, domina talis exspectat nos. Vbi ergo erat
 ordo ipsius? Multis ergo criminantibus & illu-
 dentibus illi, dicebat: Numquid ego non vestio
 corpus, ut omnes? Aut Monachus solis iratus
 est Deus? Verè & ipsi homines sunt, ut omnes.
 Dicebat itaq; ei quidã: Accipe tibi unam mu-
 lierem Abba, & muta vestimentum tuũ, ut non
 blasphemetur Deus per te, & habebis iudicium,
 qua scandalizantur, animarum. At ille respon-
 debat illis iterum, dicebatq; se demonstrans
 quasi iratum: Verè non obaudiam vobis, ite-
 me, modo nihil aliud faciam, ut vos non scanda-
 lizemini, nisi accipiam mulierem, quatenus cu-
 ram habeam domus, & faciam malos dies. qui

vult scandalizari, scandalizetur: & det frontē
in parietem. Quid vultis ex me? Numquid
iudices constituti estis super me à Deo? Ite, de
vobis curam habetote, vos pro me Deo non red-
detis rationem. Vnus est Iudex, & sancta dies
iudicij, qui singulis reddet secundum opera eorū.
Dicebat autem has clamans. Quidam ergo ec-
clesia defensorum, hac multoties audientes ab eo,
referebant Patriarchæ quod fiebat. Deus verò
sciens, quòd nollet ille sanctus offendere Abba-
tem Vitalium, induravit cor eius, ne crederet
eis. Recordabatur enim antè memorati eunu-
chi: sed increpavit vehementer eos, qui contra
Vitalium Abbatem accusationem ei afferebant,
dicens ad eos: Quiescite accusare monachos.
An nescitis, quòd circa sancta memoria Con-
stantinum Imperatorem actum fuisse, conscri-
ptiones, qua de eo leguntur, contineant? Quo-
niam, ait, quidam non timentes Deum, cum ce-
lebraretur secunda Synodus in Nicaea, ceperunt
contra se dare in scriptis famas turpes beato illi
Imperatori: quidam Clerici quidem existentes,
quidam monachi: & ad faciem adducens san-
ctus Dei Constantinus accusatorem & accusa-
tum, utrumq; audiuit. Et cum inuenisset mul-
tas talium criminatum veras esse, afferens
ardentem cereum, incendit omnes, qua data
sunt

sunt in scriptis, malas opiniones, dicens: Verè si proprijs oculis vidissem Sacerdotem Dei, vel aliquem eorum, qui monachico habitu circumamicti sunt, peccantem: chlamydem meam explicarem, & cooperirem eum, ne ab aliquo videretur. Nam & in seruum Dei illum, videlicet eunuchum, ita putastis, & misistis me extra viam, & feci anima mea peccatum magnum. confundens ergò eos multùm absoluit. Seruus autem Dei Vitalius à propria operatione non cessabat. Deprecabatur ergò, ut quibusdam post mortem eius in somnis manifestaret Deus, ut non imputaretur in peccatum his, qui scandalizabantur in eum: eò quòd rem, quam agebat, dicerent scandalo esse plenam; & non haberet homo peccati iudicium ex eà quidquid locutus fuisset. Multas igitur de talibus mulieribus in compunctionem induxit hac operatio eius: & maxime, quando videbant eum nocte extendentem manus, & orantem pro unaquaq; earum: propter quod quedam earum à fornicatione cessabant, quaedam verò accipiebant viros, & pudicè conuersabantur: quaedam verò & modis omnibus mundum relinquentes, singularem vitam ducebant. Nullus tamen sciuit, usq; ad eius dormitionem, quòd ipsius admonitione & oratione impudica muliercula à fornicatione cessarent. Vnde quodam

dam die exeunte eo à primâ talium mulierum diluculo, obuiat ei quidam homo immundus, intrans ad fornicandum cum eâ: & cùm vidisset sanctum Vitalium ex eâ egredientem, dedit ei alapam in faciem, dicens ad eum: Usquequò pessime illusor Christi, non emendas te ab his nequitijs tuis? Qui dixit ad eum: Crede mihi, accipies alapam à me humili, ut tota Alexandria colligatur ad clamores tuos. Nondum breui tempore exacto, dorminit cum pace in cellulâ suâ S. Vitalium, nemine sciente omnino. Habebat enim valde pusillam cellulam, super locum, qui dicitur Porta Solis. Vnde & plerumq;, cùm collecta celebraretur juxta cellulam eius in ecclesiâ Metra, conuenientes quadam muliercularum harum, ad alterutras dicebant: Eamus, eamus: iterum Abbas Vitalius collectam habet. Et venientibus eis, curabat eas. Igitur dormiente eo, ut predictum est, in propriâ cellulâ, & nullo sciente, mox quidam demon tamquam Ethiops deformis, adstat ei qui dederat alapam Abbati Vitalio, & dat ei alapam, dicens: Suscipe alapam, quâ misit tibi Abbas Vitalius. Et cadens statim cœpit spumare. Congregata est igitur, secundum prophetiam Vitalij, penè tota Alexandria in violentiam, quam patiebatur à demone: & maxime, quia sonitum data ei alapa audierunt quidam, quasi

quasi ad unius jactum sagitta. Post aliquantulum
verò horas, in mentem rediens is, qui patiebatur,
scidit vestimenta pectoris sui, & cucurrit ad cel-
lulam clamans & dicens: Culpam feci tibi, serue
Dei Vitali, miserere mei. Cucurrerunt verò cum
eo omnes audientes. Cùm peruenisset ad cellulam
sancti, exijt iterum demonium, jactans eum
omnibus adspicientibus. Et cùm ingrederentur
intrò hi, qui cum eo cucurrerunt, inuenerunt
sanctum stantem in geniculis suis, & orantem,
& animam Domino tradentem, & in pavimento
scripturam huiusmodi: VIRI ALEXANDRINI,
NOLITE ANTE TEMPVS IUDICARE, QVOAD-
VSQVE VENIAT DOMINVS. Confitebatur verò
& homo, qui à demonio vexabatur, quod sanctus
fecerat, & quod dixerat sanctus ei Recitata er-
go sunt beatissimo Ioanni Patriarche omnia, quae
circa S. Vitalium acta sunt: & descendens cum
clero, venit ad corpus S. Vitalij: & cùm vidisset
superscriptionem, dixit: Verè hanc humilis Io-
annes per Deum euasit, nam alapam, quam ac-
cepit qui patitur, ego acciperem. Tunc itaq; om-
nes fornicaria, & quae abrenuntiauerunt ex eis,
& viros susceperant, cum cereis & lampadibus
praebant cum flentes & dicentes: Perdidimus sa-
lutem nostram & doctrinam. Enarrabant enim
iam conuersationem eius omnibus: & quoniam

non propter turpem rem ad nos intrabat: & quia
numquam aliquando vidimus eum super latas
dormientem, aut unam tenentem ex nobis a-
nu suâ. Et reprehendentibus eas quibusdam &
dicentibus: Quare hec non omnibus dicebatis, sed
scandalizabatur in eo tota civitas? enarrabant
iam capitulum, quod circa eam gestum est, quæ
à demonio vexationem sustinuit, & quia hoc ti-
mentes tacebamus. Sepulto ergo eo in multo ho-
nore, permansit is, qui ab eo correctus, & sanus
factus est, faciens memoriam eius. Postmodum
autem & renuntiavit saculo, ingressus monaste-
rium Abbatis Seridonis in Gazâ. & suscepit cel-
lulam Abbatis Vitalij secundum fidem, & in
eâ permansit usq; ad mortem suam. Et sanctissi-
mus Patriarcha multas gratias egit Deo, quia
non permisit eum peccare in servum suum Vita-
lium. Multi autem multum ex tunc in Alexan-
dria profuerunt sibi, & hospitio recipiebant mo-
nachos: & monebantur, ut non condemnaretur
aliquis ab eis, sicut enenerat. Fecit autem & sa-
nitates post mortem honorabile nomen S. Vitalij
per divinam gratiam: cuius orationibus det nobis
Dominus bonam conversationem, & misericor-
diam in die, quando manifestabit abscondita ho-
minum, & nuda faciet consilia cordium.

¶

¶ VII.

§. VII.

Quadam circa recitatam historiam, obseruatu digna.

Prolixior hæc historia verbatim mihi vili est referenda, quia ad nullum peccatum humana malitia est pronior, quàm ad temerè iudicandum; quod tamen tantò minùs æstimamus, quantò frequentius, & velut consuetudine in contemptum tracta, committimus. Magis itaque auersaturi vitaturi què hanc temeritatem essemus, si quoties alio iudicando percutimus, vicissim illico repercuteremur, ac velut colaphum pro colapho reciperemus. Multa autem in hac historia sunt consideratione digna. Nam 1. potest hoc factum S. Vitalij accenseri iis, quæ admiranda in Sanctis, non imitanda dicuntur. In multis enim graue periculum esset, adire domos lenociniis plenas, & totas noctes in angulo talis cellulæ, iuxta leuiculam mulierem dormientem excubare. Nam *qui amat periculum, in illo peribit.* Non omnes sunt ætate tam senes, nec tam maturi virtute, nec mente tam constantes, neque tam ardentes charitate, vt à Cupidinis igne non possint inflammari. Neq; sanè omnes tam piè vigilarent, neq; tam sollicitè Deum precarentur.

Eccli. 3.
27.

tur. 2. Aliquid debemus proximo, vt eum exemplo non offendamus; neque à malo dumtaxat, verùm etiam à specie mali abstinere. Itaque non in quouis probaretur, si Vitalium hñc vellet imitari. Ex peculiari tamen Dei instinctu Sanctus iste in meretricias domos intrauit, sicut alij nōnulli in ardentibus fornaces, & medias flammās, vt appareret, Deo non difficile esse, homines in maximis periculis conseruare. 3. Duobus autem miraculis demonstraui diuinā bonitatem, cum instinctum à se esse profectum, cum voluit & meretricem arcana pandentem, & temerarium illum injuste percutientem à malo dæmone insideri. 4. Duas insuper alias ob causas id cōsiliū Vitalio suggestit. Siquidem eo virtutem Ioannis Eleemosynarij illustraui pariter, & vitium ganeonis illius oculis hominum exposuit. Nec ganeonis tantum, sed plurimorum quoque aliorum, qui idem iudicium de castissimo viro tulerunt.

§. VIII.

Ad malos bono sine intrari posse.

Ioannes autem Eleemosynarius tantò pluris est faciendus, & verè inter perfectos accensendus, qui non scandalizantur, quia

Psal. 118
165.

- non solum Vitalium non iudicauit more
vulgi, sed etiam adeo non offensus est, more
- Matth. 9. eorum, qui dixerunt: *Quare cum publicanis
11. & peccatoribus manducat magister vester?* et
cogitaret, multas illo ingressu virtutes posse
exerceri. Sciebat enim à quibusdam Sanctis
talìa fieri, vt ab hominibus contemnantur,
à quibusdam, vt, more Domini sui, existi-
ment, se missos esse *ad oues, quæ perierunt,*
Matth. 15. 24. *quærendas & saluas faciendas.* Vnde & ipse
ad Zacchæum & alios publicanos, quin & ad
Matth. 18. 14. Phariseos ipsos diuertit. *Quia non est volun-
tas ante Patrem vestrum, qui in caelis est, vt pe-
reat vnus de pusillis istis.* Quo pacto etiam, vt
S. Ephr. Nepris sua scortum facta periret, eremita
de erem. Abrahæ. Abrahæus, mutato habitu ad eam intra-
uit, specie quidem tamquam peccaturus, et
mo. autem ipsa, vt eam è sordibus ac peccatis
extraheret. Tali mente etiam Vitalium itare
ad meretrices cogitauit Ioannes Eleemosy-
narius. Magna hæc virtus fuit, videre, vel
audire ingredientem aliquem in lupanar,
& mali nihil de eo suspicari, nihil sinistrum
cogitare. Potuisset illi occurrere Phinees, &
Israëlitæ, quorum isti, ob similem ingressum
in lachrymas, ille in maximam indignatio-
nem, concitati sunt. *Et ecce vnus de filiis Israël
intrauit*

intrauit coram fratribus suis ad scortū Madianitidem, vidente Moysē, & omni turba filiorum Israël, qui flebant ante fores tabernaculi. Quod cum vidisset Phinees filius Eleazari filij Aaron sacerdotis, surrexit de medio multitudinis, & arrepto pugione, ingressus est post virum Israëlitem in lupanar, & perfodit ambos simul, virum scilicet, & mulierem, in locis genitalibus. Cessauit q̄ plaga à filijs Israël. Placuit ergo Numini illud iudicium & Phinees, & Israëlitarum; & tamen non placuit hoc iudicium, quod de Vitalio isti tulerant, quorum vnum inflicta alapa, immissoq; imundo spiritu, ob suam temeritatem castigauit.

§. IX.

Cautio in iudicijs adhibenda.

Nimirum aliud est, iudicium ferre de leuis armaturæ homine, aliud de viro in virtute diu probato, qualis fuit Vitalius sexagenarius, inter Sanctos educatus, & tot annis sanctè conuersatus; de quo etiam non sanctos adeunte, nihil debebat, nisi sanctum iudicari. Immò laudabiliter facit, qui etiam de plebeio non laudabile quiddam faciente iudicium suspendit, vel excusationem quaerit. *Non iudicemus quemquā*, ait S. Ephrām, S. Ephr. quia non nouimus eius pœnitentiam: neq; si quid paræn. 4. viden-

videntem, aut loquentem aspexerimus, cum nobis exploratum non sit, quo modo in sua cella vitam degat; aut cuiusmodi erga Deum laborem subeat. Ideo unumquemque nostrum oportet sibi ipsi attendere, quia singuli nostrum DEO rationem reddituri sunt. S. Ambrosius, non iam alapam, pro alapa, neque humanum iudicium temerarium (quod tamen plerumque etiam pro temerario iudicio reponitur) sed diuinum, & iustum, & seuerum docet, pro temerario patiendum, ita enim loquitur: *Grave est de alio iudicare. Vnde & scriptum est: Nolite iudicare, & non iudicabimini. cum enim vnusquisque sit suorum conscius peccatorum, quo modo potest de alterius iudicare peccato? Iudicet de alterius errore, qui non habet, quod in se ipso condemnet. Iudicet ille, qui non agit eadem, qua in alio putauerit punienda, ne cum de alio iudicat, in se ferat ipse sententiam. Iudicet ille, qui ad pronuntiandum nullo odio, nulla offensione, nulla lenitate ducatur. Itaque dignus fuit ille impurus homo, qui ipse Veneris causa ibat ad meretrices, vt, quia Vitalium eodem animo illuc subire iudicabat, eumque idcirco verberare non verebatur, vicissim quoque ipse verberaretur; & palam*
seret

S. Ambr.
 ser. 20.
 Luc. 6,37.

quod in se ipso condemnet. Iudicet ille, qui non agit eadem, qua in alio putauerit punienda, ne cum de alio iudicat, in se ferat ipse sententiam. Iudicet ille, qui ad pronuntiandum nullo odio, nulla offensione, nulla lenitate ducatur. Itaque dignus fuit ille impurus homo, qui ipse Veneris causa ibat ad meretrices, vt, quia Vitalium eodem animo illuc subire iudicabat, eumque idcirco verberare non verebatur, vicissim quoque ipse verberaretur; & palam

fieret vbiq; Alexandria, eum reuera esse, quod in altero temerè iudicauerat.

§. X.

Quo modo iustum iudicium iudicandum?

Hæc de iudicio temerario dicta, non tollunt omne iudiciū. Vnde S. Ambrosius adiecit: *Iudicet ille, qui ad pronuntiandū nullo odio, nulla offensione, nulla leuitate ducatur.* Et S. Basil. ait: cū Dominus aliàs dicat: *Nolite iudicare, & non iudicabimini: aliàs verò iustum iudicium iudicandum esse præcipiat, nequaquam in vniuersum interdicitur nobis, quò minus iudicemus, sed in iudicio faciendo, iubemur delectum habere, quem dilucidè monstrauit nobis Apostolus, qui de his quidem, qua posita sunt in libera cuiusq; potestate, dixerit: Tu autē, quid iudicas fratrem tuum? Et iterum: Non ergo amplius inuicem iudicemus. In his verò, qua displicent Deo, eos reprehendat, qui non iudicant. Itaque, teste S. Augustino. Duo sunt, in quibus temerarium iudicium cauere debemus: cū incertum est, quo animo quidque factum fuerit: vel cū incertum sit, qualis futurus sit, qui nunc vel bonus, vel malus apparet. Si ergo quispiam, v g. conquestus de stomacho ieiunare noluit, & tu id non credens, edacitatis vitio tribueris, temerè iudicabis. Item si ma-*

S. Basil. in regulis breuior.

q. 164.

Matth. 7.

1.

Ioan. 7.

24.

Rom. 14.

10.

S. August. lib. 2.

de term.

Domini

in monte

c. 28.

*nifestam edacitatem ebriositatemque cognoueris,
 & ita reprehenderis, quasi numquam illa possit
 corrigi atq; mutari, nihilominus temere judi-
 cabis. Non ergo reprehendamus ea, qua nesci-
 mus, quo animo fiant; neq; ita reprehendamus,
 qua manifesta sunt, ut desperemus sanitatem.
 Euitabimus iudicium, de quo nunc dicitur:
 Nolite iudicare, ne iudicetur de vobis.*

CAPVT VII.

Oris, & Maledicentia talio.

§ I.

*Conuittantes conuittia passi, quibus rebus
 similes?*

Hesychius testatur, vulgari olim
 sermone fuisse iactatum, quod, qui
 inspuerit in agmen formicarum,
 si labra intumescerent. Hoc, seu verè fit,
 vt ex halitus repercussu virus aliquod affi-
 ciat conspuentis os, seu temerè credatur;
 torqueri solet in eos, qui multitudinem im-
 becillum quidem, sed tamen numerosam,
 & concordem prouocant. Ego existimo,
 id quadrare in omnes, qui alios verbis læ-
 dunt, ac velut despuunt, seu consilijs malis,
 seu sarcasms amaris, seu conuittijs & sibi-
 lis,